

Plagsoort-bestrijding (Canadese kornoelje)

Bron: [BLAADJE-19-04.pdf](#), pagina 25 e.v.

Eerdere bijdrages:

- [Plagsoorten](#) (Blaadje 19-1 pagina 17 e.v.)

- [Plagsoort zonerings](#) (Blaadje 19-2 pagina 11 e.v.)

Nederland is klein, stadsnatuur is een minituintje, en ruimtegebrek noopt tot selectie.

Je kunt domweg niet alles laten woekeren. Een plagsoort is een soort die potentieel een plag kan veroorzaken. Die soort gaat onder bepaalde omstandigheden woekeren in de beschikbare leefruimte ten koste van andere individuen en soorten.

Er is sprake van een plag indien dat woekeren leidt tot hinder, economische en/of ecologische schade, en/of gezondheidsletsel. Ecologisch is directe en indirecte schade altijd gevolg van verdringing van niet-plagsoorten, en daardoor verlaging van de biodiversiteit.

Daling van de biodiversiteit kent meerdere oorzaken. Dus een dalend aantal soorten en individuen van met name insecten en paddenstoelen, maakt niet direct alert.

Een dalend aantal kan ook veroorzaakt worden door successie van een bos(planten)-gemeenschap. Als een elzenbroek verandert via vogelkers-essenbos en elzenrijk essenbos naar essen-iepenbos, dan neemt de biodiversiteit gaandeweg af.

Er ontstaat een monocultuur van boomsoorten die alleen in de lente ondergroei toestaan, en van vroege zomer tot vroege herfst uitsluitend een struiklaag kent in boszoom en bosmantel. Dat heeft te maken met licht, afgevangen door zwaar bebladerde kruinen.

Wat wel alert maakt, is als nectar- en waardplanten verdwijnen uit bosberm en boszoom. Bij natuurlijke successie verschuiven berm, mantel en zoom zich in verloop van enkele jaren; alles schuift op naar het licht. Als dat licht afkomstig is van het bospad of van de slootkant, met een vaste bermbreedte die jaarlijks wordt terug gezet naar een pioniersstadium, dan zul je ook moeten ingrijpen in mantel en zoom om nectar- en waardplanten te behouden. Monitoring is daarom onmisbaar voor planning van het beheer. Welke ingrepen zijn nodig, welke nectar- en waardplant- groepen zijn onmisbaar, wat mag er staan en wat maar beter niet.

Eenmaal gevestigd gaat een plagsoort niet makkelijk meer weg. Plagsoorten kunnen meestal uitsluitend handmatig worden terug gezet of verwijderd, en vaak is dat omdat zo'n soort tegen maaien bestand is.

Veel plagsoorten zijn in staat zich vegetatief te vermeerderen. Dat wil zeggen door wortelstokken, takafleggers, wortelende stukjes maaisel, houtsnippers, tak of stam.

Dit betekent dat elk klein stukje wat je achter laat, opnieuw kan uitgroeien. Zo'n soort is de Canadese kornoelje. Die eigenschap maakt plagsoortbeheer kostbaar. De aanpak, en het risico dat kleeft aan de wijze van bestrijding, verschilt per soort.

Canadese kornoelje

Canadese kornoelje (*Cornus sericea*) is in Noord-Amerika een moerassoort en rivierdal begeleider. De soort komt voor in vrijwel elk kilometerhok in Nederland, en vormt zelfs in de duinen inmiddels een plag. Ongebreideld groeikracht wordt veroorzaakt door chlorofyl in de takbast. Zolang die bast zich bevindt in vochtig milieu kunnen lenticellen in de bast zich

ontwikkelen tot wortels.

De soort is in blad gemakkelijk te herkennen omdat de hoofdnerf aan weerszijden meer dan 4 steunnerven heeft, en de bladeren minimaal 2 x zo groot zijn als van andere soorten kornoelje. Witte bloemtrossen leiden tot aanvankelijk groene, bij rijping witte bessen, soms met een koudblauwe glans.

Bladloos in de herfst is de soort gemakkelijk te herkennen aan de opliggende lenticellen, en de wasachtige glans op de groene (later soms rood) verkleurende twijgen. Van juni tot oktober is verwisseling met een andere soort niet denkbaar. Daarna wel, omdat ook jonge vogelkers opliggende lenticellen heeft en een wasachtige glans op twijg en wortel, maar op een andere grondkleur (bruingroen in plaats van geelgroen).

De bestrijdingswijze van plaagsoort Canadese kornoelje is relatief onbekend, en daarom heeft de werkgroep Stadsnatuurbeheer in de winter 2018-2019 geëxperimenteerd met de manier van aanpak (spitten met schop, hakken met hak, uitgraven en uittrekken van wortels met de blote hand). Inmiddels is meer duidelijkheid ontstaan. (zie [VBNE](#), 2020, pagina 2)

Ruimen Met Wortel en Tak

Ruim 98 % raak je kwijt door struiken uit te spitten of los te hakken, daarna wortelkluiten af te knippen, en takken en wortelkluiten apart te drogen op takkenrillen, liefst in de zon.

De droogtijd duurt een half jaar. Zolang het hout nat is, blijft de kans op wortelvorming bestaan, zowel als wortel, als tak of als houtsnipper. Groene twijgen kleuren rood bij droging, en worden uiteindelijk donkerbruin bij afsterven.

Vaak kiemt de Canadees onder liggend dood hout (stammen) of in elzen- of wilgenstobben. Als je een stuk wortelkluit laat zitten, groeit die in juni van het volgend jaar weer uit. Als je een tak niet opruimt in het (winter)moeras, groeit deze weer uit tot struik.

Als een wortel of tak klem zit onder een zware stam, groeit deze gewoon door, hoe donker het bos ook is op die plek. Dus zo'n stam moet je verplaatsen bij het werk. Een hak eronder is daarvoor vaak al genoeg. Met een hak kun je hakken en trekken (verslepen).

Transport Canadese kornoelje

Je moet behandelde plekken en de gehele afvoerroute nalopen, ook in het volgende groeiseizoen, want er kan altijd iets gevallen zijn, of een kluit kan zijn vergroeid in de kluit van een belendende boom.

Als je struiken ruimt, dan is het makkelijkst om de kluit eraan te laten zitten. Dat geeft de minste kans op verlies van takken onderweg (en dus het stekken op nieuwe plaatsen). Bij het opslagdepot moeten de kluiten er alsnog af geknipt. De takken en kluiten mogen geen contact maken met de depot-grond, want dan lopen ze op die plek opnieuw uit. Na droging kun je het hout veilig versnipperen, maar het is dan inmiddels hard, en het hout verteert erg traag.

En dan:

In Natuurpark Spoorzicht bestaat niet de illusie dat alle Canadese kornoelje verwijderd kan worden. Er zijn haarden aangepakt. Op andere plekken staat de soort nog volop, dus in bloei en later besdragend, ook in de schaduw. Vogelwerk in 2019 kan betekenen dat er in 2020 weer talloze haarden bij komen. Er zijn plekken in de zomer van 2019 volslagen

onbereikbaar zijn geworden door groei van braam, veelbloemig roosje of door windworp van volwassen iepenbomen. Hoe meer je tijdig weg haalt, hoe beter.

Kaal gemaakte grond raakt in het groeiseizoen opnieuw begroeid, met basterdwederik en hondsdraf. Kennelijk is de zaadbank nog actief na bedekking van enkele jaren.

Werkgroep Stadsnatuurbeheer

J.W. Wertwijn

Bron Canadese kornoelje:

D.E. Boeiink, Geus, M. de, en Schalk, B.: Loofbomen in en buiten het bos, deel II, Vakgroep Bosbouw, Landbouwwuniversiteit Wageningen, uitgeverij Dick Coutinho, Muiderberg, 1992, ISBN 90-6283-739-5, pagina 65-69, Cornus Determinaties.